

“Sempre s’ha parlat del disseny, però mai no se n’ha llegit cap crítica.”

CARME PUÉRTOLAS

Entrevista a l’il·lustrador Pere Torrent, ‘Peret’

“Els dissenyadors no tenim cap poder”

Nascut a Barcelona fa 48 anys, Peret és un dels artistes que van contribuir decisivament a fer d’aquesta ciutat la capital del disseny durant els anys 80. Ara qüestiona a fons la denominació i desemmascara els tòpics d’aquell fenomen.

S’ha mort el disseny? Ningú no en parla, però encara existeix. Massa sovint en tenim proves, quan anem a casa d’algun original que encara té aquells llums i aquelles cadires clòniques que es van multiplicar i tothom tenia a casa. Quan passem pels nous “espais ciutadans” que ens han donat les Olimpíades. Quan pixem als wàters dels bars de nit o, fins i tot, quan ens donen foc. Peret, il·lustrador, grafista, dissenyador i, ara també escultor, va ser —de vegades malgrat ell— una de les figures més representatives d’aquella flama “capital del disseny” on vam viure fins fa poc. Avui, amb gairebé 30 anys de carrera a l’esquena, fa balanç de la situació.

—El boom del disseny ha passat del tot. Abans de les Olimpíades es podien lligar els gossos amb llonganisses, però l’endemà: el desastre. Els gossos es mengen els amos si fa falta.

—Què va fer possible el fenomen i per què se n’ha anat a l’aigua?

—Tot aquest boom va ser possible perquè va haver-hi una renovació arquitectònica i urbanística molt important a Barcelona, que no entro a valorar. Hi ha coses que m’agraden i coses que no. Va ser molt espectacular. Es va fer en dos anys. Després d’arquitectes i urbanistes, van venir els dissenyadors i decoradors. Hem tingut els wàters més moderns dels bars del món. Hi havia bars on anaves a pixar i semblava que pixessis al Niàgara. Bars, discoteques, botigues, mobles, etc., ...tot això va anar fent soroll... I en última instància, va venir el disseny gràfic. Es va inflar. I no perquè es fessin les coses bé o malament, sinó perquè els industrials d’aquí, el mercat, no necessitava tants productes de disseny. Part de la culpa la va tenir la premsa. No va haver-hi cap veu

en contra del fenomen. Les unanimitats sempre són sospitoses.

—I ara que s’ha mort la cosa aquesta del “disseny”, ja ni se’n parla, i no deixa de ser curiós. Ni crítiques que comentin la desaparició del tema. Com s’entén això?

—Bé, de crítiques, no n’hi ha hagut mai. Sempre s’ha parlat del disseny, però mai no s’ha llegit un crítica positiva o negativa d’aquesta història.

—La culpa, la tenen els experts, els que es dediquen a definir el panorama?

—Van sortir moltes revistes, d’aquelles tan ben editades, però no hi havia ni una crítica professional. Tots amiguets. Tots col·legues. Doncs, no és veritat. I ara es veu. Tot eren flors i violes. Amiguisme i no sé quines collonades de la mediterraneïtat. S’ha acabat això, i què passa? Ara van de crítics. Si us plau, si són ells els

qui van inflar el globus! Què es pensen, que no en tenim, de memòria?

—*Dius que la crítica seriosa no ha existit mai en el disseny. Però, i la censura?*

—No hi ha censura perquè no és necessària. El discurs no té contingut crític.

—*Tu has notat la censura en la teva feina?*

—A *La Vanguardia* he tingut problemes sovint. Ara penso que m'han censurat del tot perquè ja no faig res. Un dels dos directors s'esquinçava les vestidures cada vegada que veia un dibuix meu, perquè sortia un piu o una figa, o perquè sempre procuro carregar les coses de sentit. Jo sé que han arribat a fer reunions i tot per a decidir què fer amb algun dibuix meu. I això que són dels primers que defensarien la llibertat d'expressió. És una moral hipòcrita, perquè després publiquen a les pàgines de contactes anuncis de putes i de tot el que vulguis, amb pèls i senyals, que si un francès, tres mil peles, que si un massatge amb els pits... Però això són anècdotes.

—*Has cregut mai que la teva obra podia servir una mica de revulsiu?*

—No, jo no m'enganyo. A partir del moment que s'accepta i es publica, no molesta. Una de les característiques de la democràcia és aquesta. La millor manera de combatre alguna cosa és integrar-la, perquè si la prohibeixes generes resistència, màrtirs. D'això els americans en saben molt. Al principi, i no ho he inventat jo, vaig començar a posar a r
s a r
pius i figures en els cartells amb la idea de provocar una miqueta. Al cap de quatre dies, tothom posava pius i figures. Ja no tenia sentit. Doncs ara, jo, moralista, perquè si una cosa es banalitza es deixa de veure. Sempre procuro no fer una feina idiota.

—*A part del discurs que has de comunicar, a les teves obres sempre has posat altres significats implícits...*

—Em baso molt en mites, llegendes, símbols, en les coses de la memòria col·lectiva, que no tenen res a veure amb el que hagi estudiat, coses que floten en l'aire. I procuro sempre que hi hagi alguna cosa més. Valors afegits, tant en el terreny simbòlic com en

el plàstic. Potser és una actitud molt intel·lectualista perquè demano que el qui ho vegi hagi de fer un esforç, però jo m'ho passo bé fent-ho així.

—*Tot i tenir la teva carrera, al teu aire i sempre evolucionant, has estat inclòs dins d'aquest maremàgnum de la moda del disseny; ha estat difícil desmarcar-se, no perdre't enmig de tot l'embolic?*

—Sí, perquè una cosa és el que tu intentes fer, i l'altra és com et veuen els altres. Jo faig una feina, però després, quan la feina surt, ja no estic al costat per explicar-la. S'explica sola o no s'explica.

—*Sí, però participar en la història, estar-hi immers no t'ha creat contradiccions?*

—Aprofito una mica la contra-

Cartell per a les festes de la ciutat. Ajuntament de Barcelona, 1992.

ARXIU

dicció. El dissenyador és un ésser anònim, en realitat. No és com l'artista. Jo he d'estar al servei d'un missatge que no és meu. I amb el temps he aconseguit que em vinguin a demanar un Peret. El que passa és que jo intento no donar-los això, sinó sorprendre'ls... Com qualsevol també he tingut les meves contradiccions, però he procurat que no en fossin massa o anar-les canviant. He sortit als mitjans de comunicació, s'ha parlat de mi, etc. Peret és un

personatge que, en benefici propi, he intentat gestionar. He mirat de no sortir així perquè així, ni ser entrevistat per segons qui. De tota manera, un dia surts a la premsa i l'endemà ningú no se'n recorda.

O com a màxim, et diuen que t'han vist, però no saben ni el que vas dir, per regla general.

—*La presència del disseny, del grafisme, dels nous llenguatges audiovisuals, la publicitat, etc., com han afectat el gust, la sensibilitat de la gent?*

—Jo no crec que tinguem cap poder. Realment, l'únic poder que hi ha és la televisió. I la

prova és que les campanyes polítiques, les decideix la televisió. Es fan per televisió. Independentment que tu estiguis d'acord amb la democràcia, o que te la creguis o no, és ben trist que unes votacions es decideixin en un debat televisiu. I les declaracions de principis, i els programes? Nosaltres som empleats de discursos aliens. Jo com a molt puc aspirar a rebutjar una feina si no hi estic d'acord èticament.

—*T'ha passat molt això?*

—No... Home no faria mai un cartell, ni portades de llibres, ni
res,
per
molt que paguessin,

Trofeu Ondas. Radio Barcelona-SER, 1992.

si hagués d'entrar en contradicció radical amb el que jo penso. Encara que de fet és més perillós fer coses per a Mercedes Benz o Volkswagen, que tenen més poder, per exemple, que els neonazis... Però, vaja, estem tots en el mullader, des del director de la Mercedes fins un paio que dorm al carrer. Quan m'ofereixen una feina que no em ve de gust fer, tracto de demanar molta pasta. Tot i que, també, i segons com vagi el tema, puc fer feines gratis o mal pagades. La meua formació és de dissenyador, m'agrada el món de les idees, dels símbols, dels significats...

—*I precisament una cosa que ha passat amb l'eufòria del disseny és que les idees, els significats, s'han deixat totalment de banda, només interessava la forma.*

—Sí, és cert. Aquesta societat cada vegada perd més, a part de la capacitat crítica que és evident, la capacitat simbòlica i ritual de les coses. Allò que dóna un sentit a la vida de cada dia. Si no sacralitzes les teves activitats, i no ho dic en un sentit religiós, si només fas el que et diuen que has de fer..., és una merda.

—*Tu hi veus sortida, a la crisi?*

—No ho sé. Per mi, que peti tot d'una vegada. I si hem de tornar a dibuixar amb llapis de mina dura i goma Milan, perfecte. I si no hi ha electricitat per al Macintosh, també dibuixarem. Penso que ens han venut una idea falsa del progrés. Tampoc es tracta d'anar contra els temps...

—*Home, tot són eines útils.*

—Sí són eines. El fotut és quan el cotxe, la segona residència, les màquines, etc., es converteixen en símbol d'estatus social, de poder, etc. Si necessites un cotxe, compra-te'n un de segona mà, no deixaràs de ser qui ets pel fet de fer-ho així.

—*En aquests dos o tres últims anys també s'ha parlat molt d'impulsar i protegir la cultura. Quins han estat els resultats?*

—Hi ha un llibre de Dubuffet que es diu *Asfixiante cultura* que parla del fet que la cultura ha suplantat la religió com a opi del poble, la cultura com a arma de poder, és clar. A més, quin tipus de cultura fomenten? Per ells tot són llistes, índexs d'audiència i entrades venudes. Que si

“La cultura que fometeu és a base de llistes, índexs d'audiència i entrades venudes.”

C. PUERTOLAS

nalment com a il·lustrador.

—*Per què?*

—Si arriba un moment que fas un tipus d'il·lustració que és molt abstracta, molt desgarrada, no val, perquè això no ven. Les premisses de la publicitat són que no molesti, que agradi, que sigui amable. Llavors, què? El següent salt és la pintura. La pintura no m'interessa massa i quedar-me estancat com a il·lustrador, tampoc. A més hi ha el perill d'un manierisme meu, cosa que ha passat a molts il·lustradors, que, quan fan pintura, fan il·lustracions grans. Cada món té les seves normes. En el de la pintura també hi ha una manifasseria bestial, crítics, marxants, galeristes, etc. No hi ha ningú que se n'escapi. Vaig començar amb l'escultura per joc, per jugar amb el volum. I és el camí que vull seguir.

—*I tallaries amb la il·lus-*

tració?

—No vull tallar. És com la vida, sempre he anat vivint sense tenir massa clar què volia fer. M'agradaria seguir per aquí, tirar endavant. Seria ideal arribar a vell embogit i amb la curiositat d'un Miró, un Picasso, un Borges, però no sé què passarà.

—*El que deu ser difícil també és alimentar-se, conèixer coses noves, trobar-les, no?*

—Sí, és la norma principal. A la vida has de ser curiós. No t'has d'alimentar només del que fas, del teu ofici, aleshores et converteixes en un analfabet il·lustrat, un especialista. Hi ha molta gent amb carrera universitària, que tenen amplis coneixements però una visió molt estreta del món. Tot serveix per a alimentar-se: el cine, llegir, la televisió. Penso que això de la cultura és una trampa que a tots ens convé creure. L'únic que té sentit és oblidar-nos de nosaltres mateixos.

—*Si qualsevol et sentís, diria que estàs una mica decebut de tot plegat.*

—No, si m'ho passo bé. És l'edat que et canvia la mirada. Jo tinc els 50 aquí a la cantonada. L'exposició de la Massana va passar per a la premsa sense pena ni glòria. Una mica era aquesta la meua voluntat. No buscava notorietat. Vaig dir: bé, m'ho he passat molt bé, i ara què? És com quan has acabat de foliar. I ara, què?

—*Dormir.*

—*O agafar un llibre.*

Xavier Montanyà

250.000 persones a l'any Miró, que si López ha fet 300.000, ara la col·lecció Thyssen no sé quants visitants... Però a veure, qui ha entès alguna cosa, a qui li ha aportat alguna cosa anar a veure el Miró... D'entrada, per què l'any Miró? Si volen fer una exposició em sembla molt bé, però, per què “L'any Miró”?..., i ara ve el centenari Foix, Ribà...

—*Això és el nostre instint necrofilic.*

—Sí, però mira les peles que es mouen. És una indústria cultural. I quina cultura? La cultura homologada, ja quan no molesta. I te la fan arribar, no perquè hi reflexionis, ni res, és purament “consumir i oblidar”.

—*Quin és el teu moment actual? Enguany has fet una exposició d'escultures a l'Escola Massana. Significa això que inicias un nou camí professional?*

—La meua formació és de dissenyador. Quan vaig ser a París, del 1970 al 76, feia il·lustració per publicitat. Era una història que em divertia molt, animaves objectes i tal, una mica com els *cartoons* dels anys 30. Quan vaig tornar aquí vaig començar a fer il·lustració més seriosament, per a revistes. Al principi feia una il·lustració tipus còmic, coses molt elaborades, després hiperrealisme..., vaig treballar en publicitat, etc. D'aquí, cartells i mil històries. Després, de mica en mica, per curiositat, vaig buscar influències en els moviments pictòrics importants. Aleshores vaig pensar que estava tocant sostre profes-